

Tamilkvinna med barn Foto: Wikimediacommons

Sri Lanka:

Lång väg till fred

Söder om Indien ligger Sri Lanka, eller Ceylon som landet hette tidigare, med cirka 20 miljoner invånare. Landet har varit en brittisk koloni från 1800-talet fram till 1948 då landet fick sin självständighet. 74 procent av befolkningen är singaleser vars majoritet är buddhister och cirka 18 procent är tamiler vilka främst är hinduer.

Sedan tre decennier har landet plågats av en intern konflikt mellan den singalesiska regeringen och den väpnade gruppen Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE), som kämpar för en självständig tamilstat i norra och östra delen av ön sedan 1983. Kriget uppfattas som ett av de blodigaste i världen idag och har skördat cirka 80 000 människoliv, varav 30 000 civila, och tvingat tusentals tamiler på flykt.

Efter självständigheten 1948, började den singalesiska regeringen införa ett antal reformer för att stärka den singalesiska majoritetens identitet på bekostnad av den tamilska minoriteten.

James Velupillai Chelvanayakam lämnade 1949, ett år efter självständigheten, Tamil Congress i protest mot regeringens beslut att beröva indiska tamiler deras medborgarskap.

1975 mördades en regeringsrepresentant av Vellupilai Prabhakaran, ledaren för den väpnade organisationen LTTE. Indiens premiärminister Rajiv Gandhi som låg bakom initiativet att skicka indiska trupper till Sri Lanka döddes i ett självmordsattentat 1991.

LTTE och Sri Lankas regering kom överens om att låta Norge medla mellan parterna istället. Premiärministern Wickremesinghe slöt ett fredsavtal med LTTE i februari 2002. Överenskommelsen innefattade att diskutera ett för-

slag om en federal tamilstat i de tamilska områdena som skulle ingå i den lankesiska staten. LTTE drog sig ur fredssamtalet ett år senare och hävdade att regeringen försummade tamilerna.

Sverige inledde ett samarbete med Sri Lanka redan 1952. SIDA finansierar projekt i landet som utbildar journalister, och medverkar för att bedriva en medieskola och inrätta en pressombudsman.

Besviken på världssamfundet

På Sergels Torg och Mynttorget i Stockholm samlades många exiltamiler under många dagar för att protestera mot kriget i Sri Lanka. Deras krav var klara och tydliga: Stoppa den militära offensiven mot tamilerna i norra Sri Lanka och utlys omedelbar vapenvila så att den civila populationen kan få humanitär hjälp.

– Alla som är med här på demonstrationen har mist en anhörig eller en vän i kriget i Sri Lanka,

Tamilska protester utanför brittiska parlamentet i London, England, maj 2009. Foto: Wikimediacommons

förklarar Govindarajan Jeganmo-
han, ordförande i organisationen
Svenskt Tamilskt Forum i Sverige
som var en av arrangörerna av de-
monstrationerna. Han är arg och
besviken på hur världssamfundet
hanterar situationen i sitt hem-
land.

– Civila dör i Sri Lanka och
ingen gör något. Svenska reger-
ingen och EU är skyldiga att göra
något.

Ronjan Rajah från samma or-
ganisation visade bilder som han
fått de sista veckorna från tamiler
på plats och sa att de befärade en
humanitär katastrof eller ett folk-
mord snart. Eftersom den lankes-
iska regeringen inte släppte in
internationella organisationer och
västerländska medier så var det
svårt att få en exakt bild om vad
som pågick i norra Sri Lanka, där
en militär offensiv varit i full gång
sedan januari.

En annan tamil på demon-
strationen som inte vill uppge sitt

riktiga namn berättade om sina
släktingar som har dött under of-
fensiven:

– Jag fick veta för fyra dagar
sedan att min frus bror och min
svärmors föräldrar dog under mi-
litärens offensiv.

Tusentals döda och skadade

100 000 interna flyktingar finns i
stridszonen enligt FN. Den lankes-
iska regeringen fick mycket kritik
när de vägrade släppa in humani-
tär hjälp och utländska medier i
området. Enligt FN har hittills 6
000 människor, främst civila, dö-
dats i striderna, mer än 14 000 ska
ha skadats när den lankesiska mili-
tären inledde offensiven.

– Det finns inte så många tami-
ler i Sverige men de få som finns är
här idag för att protestera mot den
etniska rensningen som pågår i Sri
Lanka, sa Nanthan Samasundran,
en tamilsk student från Uppsala.
Han sa att tamilerna också är offer
i kriget mot terrorism.

– Vi tamiler är offer för diskri-
minering och rasism. Precis som
muslimer klassas tamilerna som
terrorister och eftersom västerlän-
ska länder inte har intressen i om-
rådet i form av olja eller liknande,
finns det inga västerländska länder
som bryr sig om tamilernas öde.

Den tamilska beväpnade grup-
pen LTTE, som sedan tre decen-
nier kämpar mot den lankesiska
regeringen för en fri tamilstat, har
kritiserats för sina metoder, inte
minst för användningen av själv-
mordsattacker. USA 2003 och se-
dan Europa 2006 har beslutat att
terrorstämpla organisationen, vil-
ket starkt har påverkat tamilernas
kamp för självständighet.

Den tamilska beväpnade grup-
pen LTTE utlyste i slutskedet en en-
sidig vapenvila som den lankesiska
regeringen vägrade att acceptera.
I en deklaration till nyhetsbyrån
Reuters sa militärens representant
att tigrarna lurades och bara ville
få tid att omorganiseras.

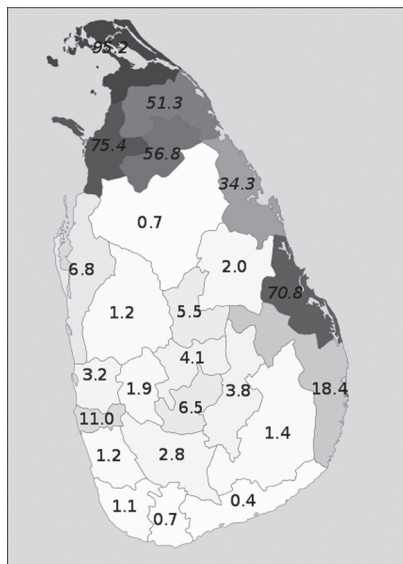
Stämplingen minskade freds chanserna

EU-ministrarna Bernard Kouchner och David Miliband var i Sri Lanka och försökte att förhandla fram en vapenvila utan framgång. Den svenska utrikesministern Carl Bildt hade dessvärre nekats visum för att delta i freds förhandlingarna, vilket orsakade stor besvikelse bland exiltamilerna i Sverige.

När USA 2003 och sedan EU 2006 förklarade LTTE som en terrororganisation var det många som kritiserade beslutet. Bland dem fanns den svenske översten Ulf Henricsson som blev chef för den nordiska observatörsgruppen som övervakade vapenvilan från den 1 april 2006. I ett uttalande till den svenske nyhetsbyrån TT sa han i Svenska Dagbladet den 18 maj 2006 att: "Då skulle LTTE inte ha lika goda skäl att välja en fredlig väg".

Massip Farid Ikken

Kartan visar koncentrationen av tamiler i olika områden, mörkare område högre antal.
Karta: wikimediacommons

Kriget vunnet – utan kapacitet för återuppbyggnad

Kent Härstedt, socialdemokratisk politiker, besökte Sri Lanka strax efter det att tamilgerillans ledare dödats och regeringens seger utropats. Han underströk vid ett seminarium ordnat av Palmecentret att även om regeringen deklarerat att de vunnit kriget är det inte säkert att den väpnade kampen är över.

Kent Härstedt sa också: "Även om det är tydligt att krigsbrott begåtts på bägge sidor, vägrar regeringen i Colombo att tillåta en internationell undersökning av konfliktens slutfas." Vid möten med Sri Lankas högsta ledning förnekades kategoriskt att det funnits civila dödsoffer och de motsatte sig vad de uppfattade som utländsk inblandning i Sri Lankas interna affärer. Den svenske riksdagsledamoten besökte två läger för de "internt omplacerade", som regeringen kallar dem, ett som sattes upp för ett år sedan och ett nytt för den senaste flyktingvågen. Enligt uppskattningar från regeringen och FN finns minst 260 000 flyktingar.

Förhållandena i lägren beskrevs som bedrägliga: överbefolkade, smutsiga, med dålig eller icke-existerande sjukvård och brist på av mat och vatten. Personer Kent Härstedt talade med i flyktinglägren var särskilt oroad för ungdomarna och barnen. På grund av att de tamilska tigrarna brukade tvångsrekrytera barnsoldater transporterade militärerna bort tonåringar till särskilda läger där de hölls kvar utan att kunna kommunicera med sina anhöriga. Tillsammans med Ban Ki-Moon och en grupp internationella diplomater fick han också en presentation av regeringens plan för återuppbyggnad och försoning. "Även om regeringen säger att man ska satsa på detta finns inte kapacitet för att nå upp till ambitionerna", säger Kent Härstedt. Ban Ki-Moon framförde krav på Sri Lankas regering:

- Omedelbart tillträde till flyktinglägren för humanitära organisationer.
- En snabb process för att kartlägga vilka personer som finns i lägren.
- Tillsättande av en utredning för att undersöka de civila dödsoffren under militärens offensiv.
- Ovillkorlig respekt för mänskliga rättigheter.

De flesta tamiler som Kent Härstedt talade med under besöket oroad sig för sin säkerhet och ville inte bli intervjuade eller fotograferade. Enligt Kent Härstedt är det stora nätverket av tamiler i exil den faktor som har störst betydelse för öns framtid. Hundratusentals tamiler lever som flyktingar i Europa och andra delar av världen. "Kommer regeringen att engagera sig aktivt i arbetet för att bekämpa de underliggande orsakerna till tamilernas väpnade kamp? Hur kommer tamilerna i exil att reagera? Kommer de att samla ihop resurser för att inleda en ny fas i gerillakriget? Dessa frågor måste få ett svar innan vi kan säga att en hållbar fred kommit till ön", avslutade Kent Härstedt.

Fakta:

Olof Palmes Internationella Center, en text av Edil Baisalov, översatt och bearbetad av Berith Andersson.